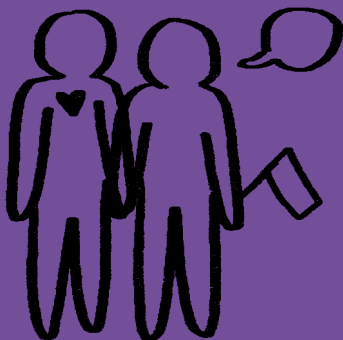

ATPAŽINK IR PRANEŠK:

**TRUMPAS PRAKTINIS
VADOVAS APIE
HOMOFOBINIUS,
BIFOBINIUS IR
TRANSFOBINIUS
NEAPYKANTOS
NUSIKALTIMUS**

ATPAŽINK IR PRANEŠK:

**TRUMPAS PRAKTINIS
VADOVAS APIE
HOMOFOBINIUS,
BIFOBINIUS IR
TRANSFOBINIUS
NEAPYKANTOS
NUSIKALTIMUS**

 Lgbthatecrime.eu
www.lgbthatecrime.eu

www.lgl.lt
www.facebook.com/lgl.lt

Šis leidinys iš dalies finansuojamas Europos Komisijos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos lėšomis pagal projektą „Come Forward: įgalinant ir suteikiant pagalbą nuo neapykantos nusikaltimų nukentėjusiems LGBT asmenims“ (angl. „*Come Forward: Empowering and Supporting Victims of Anti-LGBT Hate Crimes*“) (sutarties Nr. JUST/2015/RACC/AG/VICT/8957). Lietuvoje projektą įgyvendina Nacionalinė LGBT* teisių organizacija LGL. Šio leidinio turinys yra išimtinė autorių atsakomybė ir negali būti traktuojamas kaip atspindintis oficialią Europos Komisijos poziciją.

Ilustracijos: Joana Estrela

© Europos Sąjunga, 2018

ISBN 978-609-420-604-7

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

TURINYS

1. Kas yra neapykantos nusikaltimai?	4
2. Ar tai reglamentuoja įstatymai?	10
3. Ką daryti iš karto po incidento?	13
4. Kodėl verta pranešti?	19
5. Pranešimas policijai	23
6. Kas vyksta paskui: ikiteisminis tyrimas ir baudžiamasis procesas	32
7. Tavo teisės baudžiamojo proceso metu	36
8. Ką daryti, jei nenori pranešti policijai?	41
9. Naudingi kontaktai	43

1. KAS YRA • NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI?

Neapykantos nusikaltimai yra nusikalstamos veikos, padarytos siekiant išreikšti neapykantą asmeniui dėl jo priklausymo tam tikrai grupei. Neapykantos motyvas gali būti apibrėžiamas kaip neigiami išankstiniai nusistatymai, stereotipinės nuostatos, netolerancija ir priešiškusmas konkrečios asmenų grupės, kuriai būdingi tam tikri požymiai, atžvilgiu.

Neapykantos nusikaltimais gali būti siekiama išreikšti neapykantą dėl amžiaus, lyties, **seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės**, negalios, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ir pažiūrų ar kitų požymių.

Neapykantos nusikaltimai gali būti nukreipti ne tik prieš asmenis, turinčius konkrečių požymių, bet ir prieš tuos asmenis, kurie tariamai priklauso tam tikrai grupei (pavyzdžiui, nusikaltėlis galvojo, kad auka priklauso LGBT bendruomenei, nors iš tiesų taip nėra).

Neapykantos nusikaltimai dėl seksualinės orientacijos ir (ar) lytinės tapatybės yra vadinami prieš LGB žmones nukreiptais neapykantos nusikaltimais.

NEAPYKANTOS NUSIKALTIMU GALI BŪTI:

- fizinis užpuolimas;
- seksualinis smurtas;
- neapykantos kurstymas (tyčiojimasis, niekinimas, žeminimas);
- bauginimas, gąsdinimas;
- vandalizmas, turto sugadinimas;
- įžeidžiantys laišakai ar žinutės;
- užgaulus pravardžiavimas;
- persekiojimas, terorizavimas (pavyzdžiui, nuolatinis skambinėjimas ar žinučių siuntimas).

Tai yra dažniausiai pasitaikančios neapykantos nusikaltimų formos. Neapykantos nusikaltimu gali būti ir bet koks kitas nusikaltimas, padarytas siekiant išreikšti neapykantą asmeniui ar asmenų grupei, išskiriančiai tam tikru požymiu.

Prieš LGBT žmones nukreipti neapykantos nusikaltimai gali paveikti ne tik lesbiečių, gėjų, biseksualių ir

translyčių (LGBT) asmenų bendruomenės narius. Šie nusikaltimai gali būti nukreipti prieš LGBT bendruomenės rėmėjus, žmogaus teisių gynėjus ar kitus asmenis, kurie tariamai priklauso LGBT bendruomenei. Žmonės ir nuosavybė, galimai susiję su šia bendruomene (pavyzdžiui, LGBT bendruomenės centrai), taip pat gali tapti tokių nusikaltimų taikiniu. Šiuo atžvilgiu svarbiausia yra asmens, padariusio nusikalstamą veiklą, **motyvai**, o ne nukentėjusiojo seksualinė orientacija ir (ar) lytinė tapatybė.

KUO NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI SKIRIASI NUO KITŲ NUSIKALTIMŲ?

Neapykantos nusikaltimai skiriasi nuo kitų nusikaltimų savo poveikiu ir padariniais, kadangi jie ne tik traumuoja, bet ir įbaugina. Neapykantos nusikaltimų žalingumas išsiskiria ne tiek fizine ar turtine, kiek itin didele moraline žala, kadangi **tokiomis nusikalstamomis veikomis kėsiniasi į asmens savybes, sudarančias jo asmenybės esmę**. Tačiau šiomis nusikalstamomis veikomis bauginamas ir žeminamas ne tik atskiras individas, bet ir visi tai pačiai visuomenės grupei (bendruomenei) priklausantys asmenys. Homofobiški, bifobiški ir transfobiški neapykantos nusikaltimai siunčia neigiamą žinutę visai LGBT bendruomenei.

Kartais tikrosios nusikaltimo priežastys lieka paslėptos po pačia nusikalstama veika. Pavyzdžiui, prie įėjimo į LGBT susibūrimo vietą vaikinai buvo užpultas ir sumuštas dėl jo seksualinės orientacijos, tačiau kaltininkas buvo nubaustas tik už viešosios tvarkos sutrikdymą. Šiuo atveju gali likti neįvertintas tikrasis tokio nusikaltimo motyvas ir tikrasis jo pavojingumas.

Neapykantos nusikaltimas:

Tave sumušė,
nes esi „pyderas“

Savaime suprantama, ne visi nusikaltimai, įvykdyti prieš pažeidžiamai grupei priklausančius asmenis, bus laikomi neapykantos nusikaltimais. Nusikaltimas yra laikomas neapykantos nusikaltimu tik tada, kai jis yra įvykdomas siekiant išreikšti neapykantą.

→ Smurtinis incidentas įvyko po eismo įvykio, kai eismo dalyviai nesutarė dėl to, kas yra tikrasis avarijos kaltininkas. Nors nuo smurtinio incidento nukentėjo LGBT asmuo, tai dar nebūtinai reiškia, kad įvykdytas neapykantos nusikaltimas.

→ Tos pačios lyties pora buvo užpulta viešajame transporte – užpuolikas užpuolimo metu naudojo įžeidžiančius epitetus apie nukentėjusių seksualinę orientaciją. Tai neapykantos nusikaltimas.

→ Iš LGBT bendruomenės centro pavogtas nešiojamas kompiuteris. Tai nebūtinai bus neapykantos nusikaltimas.

→ Ant LGBT bendruomenės centro durų užpurškiamas įžeidžiantis užrašas. Tai neapykantos nusikaltimas.

→ Translytis asmuo nukentėjo nuo smurto artimoje aplinkoje – partneris panaudojo fizinį smurtą. Tai nebūtinai bus neapykantos nusikaltimas.

➔ Translytį asmenį sumušė pažįstamas asmuo. Užpuolimo metu užpuolikas naudojo įžeidžiančius epitetus apie nukentėjusiojo lytinę tapatybę. Tai neapykantos nusikaltimas.

KAIP DAŽNAI ĮVYKDOMI NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI?

Remiantis oficialia statistika, per metus Lietuvoje įvykdomi viso labo keli prieš LGBT žmones nukreipti neapykantos nusikaltimai. Kita vertus, įvairūs tyrimai ir apklausos rodo, kad LGB žmonės apie šiuos incidentus teisėsaugos institucijoms dažniausiai nepraneša. Šis reiškinys vadinamas neapykantos nusikaltimų „latentiškumu“ arba „nematomumu“. Be to, kartais teisėsaugos pareigūnai, net ir sužinoję apie prieš LGBT žmones nukreiptus nusikaltimus, juos neteisingai kvalifikuoja kaip „paprastus“, o ne neapykanta motyvuotus incidentus.

2. AR TAI • REGLAMENTUOJA ĮSTATYMAI?

HOMOFOBINIAI IR BIFOBINIAI NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI

Homofobinis ir bifobinis neapykantos motyvas, kaip nusikalstamą veiką **kvalifikuojantis požymis**, kartu su kitais pagrindais yra numatytas Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) straipsniuose, nustatančiuose baudžiamąją atsakomybę už veikas, kurių sudėties objektas yra žmogaus gyvybė ir sveikata (pavyzdžiui, nesunkus sveikatos sutrikdymas). Remiantis BK 60 straipsniu, neapykanta dėl asmens seksualinės orientacijos nusikalstamos veikos kontekste yra laikoma **sunkinančia aplinkybe**. Tai reiškia, kad neapykantos nusikaltimu gali būti pripažįstama bet kuri nusikalstama veika, jeigu ji padaryta siekiant išreikšti neapykantą dėl asmens (ar asmenų grupės) seksualinės orientacijos. Kartu tai reiškia, kad už **tokį nusikaltimą kaltininkui gali būti skiriama griežtesnė bausmė**.

Baudžiamojo kodekso nuostatos taip pat draudžia **neapykantos kurstymą** (BK 170 straipsnis). Pagal šį straipsnį atsako tie, kurie viešai tyčiojosi, niekino, skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausantį asmenį. Taip pat tie, kurie viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar asmeniu. Nusikalstama veika bus laikomi tiek vieši žodiniai, tiek raštiški pareiškimai apie žmonių grupę ar atskirą šiai grupei priskiriamą asmenį. **Neapykantos kalba yra laikoma neapykantos nusikaltimu.**

TRANSFOBINIAI NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI

Nė viena iš aukščiau paminėtų Baudžiamojo kodekso nuostatų konkrečiai neįvardija lytinės tapatybės ar lyties raiškos pagrindų. Visgi įstatymai numato kitus pagrindus (pavyzdžiui, lyties ar socialinės padėties), kurie, manytina, turėtų apimti ir lytinės tapatybės ir (ar) lyties raiškos pagrindus.

• • •

Statistiniai duomenys rodo, kad daugiausia neapykantos kurstymo atvejų dėl seksualinės orientacijos ir (ar) lytinės tapatybės vyksta internetinėje erdvėje.

Turbūt esate ne kartą susidūrę su užgauliais, neapykantą ar smurtą kurstančiais komentarais internete, nukreiptais prieš LGBT asmenis? Klaidinga manyti, kad internetinėje erdvėje kas nors gali likti anonimiškas ir nebaudžiamas skleisti neapykantą ar kitaip tyčiotis iš žmonių. Vis daugiau tokius komentarus parašiusių asmenų yra sėkmingai nustatomi ir patraukiami baudžiamojon atsakomybėn.

Neapykantos kalba:

iš Tavęs tyčiojosi,
nes esi „lesbė“

3. KĄ DARYTI IŠ KARTO PO INCIDENTO?

PIRMIAUSIA – PASIRŪPINK SAVO SAUGUMU

Jeigu buvai užpultas ar manai, kad esi realiame pavojuje, pirmiausia pasirūpink savo saugumu. Jeigu Tau reikalinga skubi policijos pagalba incidento vietoje, skambink **bendruoju pagalbos telefonu 112** ir pranešk policijai. Jei esi nusikaltimo liudininkas, pasistenk padėti, nesukeldamas pavojaus savo saugumui. Garsiai sušuk ar imkis kitų veiksmų, kurie padėtų atkreipti kitų asmenų dėmesį. Jei būtina, skambink **bendruoju pagalbos telefonu 112** ir pranešk policijai.

Jeigu esi užpultas ar Tau grasinama, galimai norėsi konfrontuoti ir pulti užpuoliką. Vis dėlto, tokiu atveju galimai patirsi dar didesnę pavojų. Geriausia pranešti policijai ir leisti susitvarkyti jiems. Geriausia vengti bet kokios nebūtinios konfrontacijos su užpuoliku.

Tuo atveju, jei nusikalstamą veiką įvykdė **policijos pareigūnas ar bet koks kitas oficialias pareigas einan-**

tis asmuo, galimai taikytinos specialios procedūros. Siekdamas gauti išsamesnės informacijos, susisiek su Nacionaline LGBT* teisių organizacija LGL.

Jei incidentas įvyko **internetinėje erdvėje** (pavyzdžiui, Tau siunčiamos grasinančios žinutės socialiniame tinkle „FaceBook“), **nebendrauk su Tave puolančiu asmeniu**. Išsaugok gautas žinutes ar komentarus (pasinaudok „print screen“ funkcija) ir užblokuok konkretų asmenį (jei tai būtina).

Jei incidentas įvyko **mokykloje ar kitoje švietimo įstaigoje**, pasikalbėk su mokytoju, dėstytoju ar socialiniu darbuotoju, kuriais pasitiki. Kai kuriose mokyklose ar švietimo įstaigose egzistuoja galimybė kreiptis ir į psichologą.

JEI REIKALINGA – KREIPKIS Į MEDIKUS

Jeigu užpuolimo metu buvai rimtai sužeistas ar jaučiesi blogai ir manai, kad galėjai būti sužeistas, turėtum apie tai pranešti skambindamas **bendruoju pagalbos telefonu 112**. Tokiu atveju į incidento vietą bus iškviesta ne tik policija, bet ir greitoji medicinos pagalbos tarnyba.

Nesant rimtam sužeidimui vis tiek rekomenduojama kreiptis ir gauti medicininę pagalbą – apsilankyk ar-

timiausiame priėmimo ar skubios pagalbos skyriuje vietinėje poliklinikoje ar ligoninėje.

Esant galimybei, nufotografuok bet kokius matomus sužeidimus – vėliau tai galimai galės būti panaudota kaip įrodymas. Apie incidentą pranešus policijai, gali būti, kad jie patys norės nufotografuoti šiuos sužeidimus. Jei Tau buvo suteikta skubioji medicinos pagalba, paprašyk oficialios pažymos, kurioje turėtų būti nurodyti apžiūros data ir laikas, sužalojimų pobūdis, apžiūrą atlikusio mediko vardas ir pavardė.

UŽSIRAŠYK INCIDENTO DETALES IR SAUGOK SVARBIUS DUOMENIS

Užsirašyk visas pastebėtas incidento aplinkybes kaip galima greičiau po incidento. Pasižymėk ne tik tikslią incidento vietą ir laiką, tačiau svarbiausia – užpuoliko (-ų) apibūdinimą: kaip jis (jie) atrodė, kokius rūbus vilkėjo, galbūt turėjo specialių jį (juos) išskiriančių požymių? Pasižymėk galimai užpuolikui (-ams) priklausančių automobilių numerius arba kur link nuėjo užpuolikas (-ai). Taip pat pasižymėk galimus liudininčius – tai gali būti ne tik, pavyzdžiui, užpuolimo gatvėje metu buvę ir tiesiogiai tai matę žmonės, tačiau ir aplinkinių namų gyventojai, galimai matę incidentą pro langą. Galbūt šalia incidento vietos buvo sumontuota vaizdo stebėjimo kamera? Išsami informacija padės

policijos pareigūnams tinkamai užfiksuoti visas incidento aplinkybes.

Ypač svarbu užsirašyti tai, ką sakė ar darė užpuolikas (-ai), t. y. **dėl ko Tu manai**, kad incidentas buvo padarytas dėl homofobinių, bifobinių ar transfobinių neapykantos motyvų. Pavyzdžiui, buvai pravardžiuojamas, užpuolikas (-ai) žinojo apie Tavo seksualinę orientaciją ir (ar) lytinę tapatybę, buvai sumuštas prie LGBT bendruomenės susibūrimo vietos ir pan.

Nufotografuok bet kokią žalą turtui ar Tavo daiktams, kurią padarė užpuolikas (-ai), pavyzdžiui, Tavo automobilis buvo aprašinėtas ar apgadintas.

Saugok bet kokius galimus įrodymus, tokius kaip rūbai, nuotraukos, laiškai, SMS žinutės, užrašai. Jeigu užpuolikas galėjo kažkur palikti savo pirštų antspaudus, neliesk šio paviršiaus ir atkreipk policijos, tiriančios įvykį, dėmesį.

Visus surinktus duomenis ir užrašus perduok Tavo atvejį tiriančiam policijos pareigūnui ar prokurorui. Atsimink, jog tai padaryti gali ne tik pirminės apklausos metu, bet ir vėlesniuose tyrimo etapuose.

PAPASAKOK KAM NORS APIE INCIDENTĄ

Patyrus bet kokio pobūdžio neapykantos nusikaltimą, pirmiausia svarbu suvokti, kad **tai – ne Tavo kaltė**. Šioje situacijoje Tu esi tas, kuris nukentėjo, ir nesi atsakingas už elgesį tų, kurie, pažeisdami įstatymus, pasikėsino į Tavo laisvę, gerovę ir saugumą.

Kaip LGBT žmonės, mes dažnai pasirenkame pakeisti savo elgesį taip, kad išvengtume rizikos nukentėti. Pavyzdžiui, mes galime pakeisti tai, kaip atrodome ar prisistatome kitiems, galime vengti fizinio kontakto su savo partneriu (-e) ar draugais, tokio kaip laikymasis už rankų ar bučiavimasis viešumoje, mes galime vengti tam tikrų vietų, renginių ar netgi naudojimosi viešuoju transportu, kadangi nesijaučiame ten saugūs. Tačiau nepriklausomai nuo to, ar keiti savo elgesį viešumoje, ar ne, **niekas neturi teisės versti Tavęs jaustis kaltu** dėl homofobinio, bifobinio ar transfobinio incidento. Tu turi tokias pačias teises gyventi ir būti savimi kaip ir visi kiti, o šioje situacijoje kaltas yra tik tokį nusikaltimą padaręs asmuo.

Neapykantos nusikaltimai ne tik traumuoja, bet ir įbaugina, kas, savo ruožtu, gali sukelti sunkias psichologines pasekmes – intensyvius baimės, nerimo, nesaugumo jausmus. Todėl nukentėjus nuo tokio nusikaltimo svarbu nelikti vienam (-ai). Pasikalbėk

su Tau artimais žmonėmis. Tai gali būti Tavo draugas, šeimos narys ar kitas Tau artimas žmogus. Taip pat gali paskambinti emocinės paramos telefonu, pavyzdžiui, kreiptis į „**Jaunimo liniją**“ (**nemokama emocinės paramos linija, veikianti visą parą, telefonu 8 800 28888**). Vien pokalbis, pasidalinimas patirtimi ir išgyvenimais kartais gali palengvinti savijautą. Jei jauti, kad incidentas tau sukelia rimtų emocinių ar psichologinių pasekmių, o pokalbis su artimais žmonėmis nepadeda, apsvarstyk galimybę kreiptis pagalbos į profesionalų psichologą.

Neapykantos nusikaltimas:

Tave grasino primušti
ar kitaip susidoroti,
jei nenustosi
„demonstruoti“.

4. KODĖL VERTA PRANEŠTI?

Ne vienas iš mūsų gyvenime susidūrėme su įvairiomis patirtimis, kada patyrėme homofobinių, bifobinių ar transfobinių įžeidinėjimų ir užgauliojimų, susidūrėme su grasinimais, o kartais ir fiziniu smurtu. Mes dažnai pasirenkame nepranešti apie šiuos incidentus dėl baimės, kad į mus nežiūrės rimtai, dėl baimės, kad bus paviešinta mūsų seksualinė orientacija ir (ar) lytinė tapatybė, ar kad policijos pareigūnai patys bus nusiteikę homofobiškai, bifobiškai ar transfobiškai. Kartais nepranešame netgi dėl to, kad manome, kad mums to nereikia ar kad mes nenusipelnėme, jog mums kažkas padėtų.

Gali atrodyti, kad apie užgauliojimo ar priekabiavimo atvejus nėra verta pranešti. Kelios minutės patirtos agresijos nėra vertos visų tų pastangų ir laiko, kurį sugaištum pranešdamas apie incidentą. Tačiau **tik pranešimas, tik Tavo veiksmas gali kažką pakeisti**. Pranešdamas Tu padedi sau nesijausti bejėgiu. Pranešimas apie tai, kas nutiko, reiškia, kad Tu gini savo teises ir pasipriešini tiems, kurie galvoja, kad LGBT

asmenys turėtų „būti spintoje“ ir gyventi baimėje. Pranešdamas policijai, Tu kartu padedi jiems geriau dirbti savo darbą, užtikrinant visos visuomenės saugumą ir nustatant nusikaltėlius.

Homofobinis, bifobinis ir transfobinis smurtas yra didžiulė problema – didžioji dalis iš mūsų pažįstame ką nors, kas yra su tuo susidūręs. Tačiau informacija apie tokius nusikaltimus yra labai ribota, kadangi daugybė žmonių nepraneša apie savo patirtį. Tol, kol policija ir valdžios institucijos nesuvoks tikrojo homofobinio, bifobinio ir transfobinio smurto masto ir poveikio, kurį šis smurtas daro LGBT bendruomenei ir jos nariams, nebus dedamos reikalingos pastangos, siekiant įveikti šį smurtą. **Policija telkia savo resursus ten, kur yra problemos. Jeigu jie nežinos, kad problemos apskritai yra, kaip jie galės jas išspręsti?** Todėl kiekvieną kartą, kai Tu praneši apie incidentą, šis pranešimas suteikia policijai aiškesnį vaizdą apie homofobinius, bifobinius ir transfobinius neapykantos nusikaltimus tiek Tavo bendruomenėje, tiek Tavo rajone ir mieste.

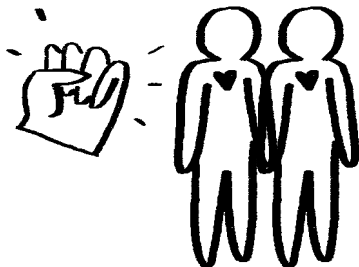
Pranešimas apie prieš LGB asmenis nukreiptus neapykantos nusikaltimus turi ir kitų teigiamų aspektų. Kalbėdamas ir pranešdamas apie savo patirtis, Tu sprendi iškilusią problemą pačiu produktyviausiu ir naudingiausiu sau pačiam būdu. Pranešdamas apie

incidentą, susidariusią situaciją galėsi įvertinti aiškiau, nes galėsi atsikratyti galimai užklupsiančio pykčio ir beviltiškumo jausmo. Pranešdamas taip pat galėsi užtikrinti, kad nusikaltėliai sulauktų pelnyto atpildo. Tai atgrasys kitus nusikaltėlius nuo išpuolių prieš LGBT asmenis. Galiausiai, tie bendruomenės nariai, kurie praneša apie prieš LGBT asmenis nukreiptus neapykantos nusikaltimus, tampa pavyzdžiu ir kitiems nukentėjusiems asmenims, įgalindami juos kalbėti apie savo patirtis, ieškoti pagalbos ir ginti savo pažeistas teises.

Nepriklausomai nuo to, ar apie neapykantos nusikaltimą pranešei policijai, apie jį vertinga pranešti mums. Nacionalinė LGBT* teisių organizacija LGL registruoja prieš LGBT asmenis nukreiptus neapykantos nusikaltimus, o surinktus duomenis naudoja savo advokacijos darbe. Kiekvienas pranešimas yra svarbus, renkant informaciją. Statistika yra reikšminga, ji padeda keisti situaciją.

Neapykantos nusikaltimas:

gatvėje išvadino „iškrypėliu“,
bandė Tave viešai gėdinti,
kitaip įžeidinėjo ar žeminio.

5. PRANEŠIMAS POLICIJAI

KAIP IR KUR GALIU PRANEŠTI?

Apie neapykantos nusikaltimą gali pranešti policijai arba prokuratūrai:

- žodžiu kreipiantis į artimiausią policijos komisariatą ar prokuratūrą;
- kreipiantis su pranešimu raštu;
- užpildant internetinę pranešimo formą;
- skambinant bendruoju pagalbos telefonu 112, kai reikalinga skubi pagalba.

Bet kuris asmuo, žinantis apie nusikaltimą, gali apie jį pranešti. Jeigu tapai prieš LGBT asmenis nukreipto neapykantos nusikaltimo liudininku, apie šį incidentą gali pranešti policijai.

KOKIU BŪDU GALIU PRANEŠTI POLICIJAI?

Pranešimą policijai galima pateikti skirtingais būdais, priklausomai nuo to, kokia nusikalstama veika

padaryta, ar reikalinga skubi pagalba ir galiausiai – kaip pateikti pranešimą Tau yra patogiausia. Jeigu nenori atskleisti savo duomenų policijai, pranešimą apie nusikalstamą veiką gali pateikti ir **anonimiškai**.

Privalomos pareiškimo formos policijai nėra (išskyrus pateikiant pranešimą internetu). Paprasčiausiai gali nueiti į artimiausią policijos komisariatą ir papasakoti apie tai, kas atsitiko. Jei nenori apie incidentą pasakoti keletą kartų, gali aprašyti incidento detales ant popieriaus lapo ir jį nusinešti į policijos komisariatą. Remiantis Tavo pareiškimu, policija surašys oficialiai patvirtintos formos „Pareiškimą (protokolą)“ ir paprašys Tavęs patvirtinti jo turinį bei pasirašyti.

Šiuo metu informaciją apie nusikalstamą veiką ar kitą įvykį policijai galima pateikti įvairias būdais – ne tik policijos ar bendruoju pagalbos telefonu ar nuvykus į policijos komisariatą, bet ir internetinėje svetainėje www.epolicija.lt, užpildžius tam skirtą formą.

SKAMBINK 112

Bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 skambink tada, kai staiga iškyla reali grėsmė gyvybei, sveikatai, saugumui, aplinkai ar turtui ir kai tarnybos turi nedelsdamos atvykti į įvykio vietą bei suteikti skubią pagalbą.

PRANEŠK INTERNETU

Lietuvoje apie tam tikras nusikalstamas veikas (pavyzdžiui, neigiamą informaciją internete, muštynes, kūno sužalojimą ir t. t.) policiją galima informuoti užpildant pranešimo formą internete. Naudojantis policijos portalu www.epolicija.lt, galima pranešti policijai apie prieš LGBT asmenis nukreiptą neapykantos nusikaltimą. Šiame portale pranešimus galima pateikti tiek formą užpildant anonimiškai (neprisijungus prie portalo), tiek autorizuotu būdu (prisijungus prie portalo per išorines sistemas – naudojantis el. bankininkyste, el. parašu arba asmens tapatybės kortele). Jei ši forma pasirašoma el. parašu, ji laikoma oficialiai pateiktu gyventojo skundu, prašymu arba pranešimu, o kitais atvejais – tiesiog informacija policijai. Pranešti galima lietuvių, anglų, rusų ir lenkų kalbomis.

Pateikdamas pranešimą portale www.e-policija.lt, galėsi nurodyti visas reikšmingas incidento aplinkybes. Pateikta informacija turi būti pakankama, kad policija galėtų imtis procesinių veiksmy, siekdama patikrinti pateiktą informaciją. Taip pat galėsi pateikti papildomos informacijos apie nukentėjusius asmenis, nusikalstamą veiką įvykdžiusius asmenis ir liudininkus, įkelti interaktyvią „Google Maps“ nuorodą apie incidento vietą ar pasidalinti turimais vaizdo ar garso įrašais, nuotraukomis. Šiuo metu

Lietuvoje policija apie 40 % visų pranešimų gauna per www.e-policija.lt platformą.

PRANEŠK IŠMANIAJĄ PROGRAMĖLE

Pasinaudodamas išmaniaja programėle „UNI-FORM“, gali greitai, saugiai ir operatyviai pranešti apie neapykantos nusikaltimų ir (ar) neapykantos kalbos atvejus, nukreiptus prieš LGBT bendruomenės narius. Nesvarbu, ar nuo nemalonaus incidento nukentėjai pats asmeniškai, o galbūt tiesiog tapai tokio incidento liudininku – būtinai pasinaudok išmaniaja programėle „UNI-FORM“. Išmaniają programėlę į savo mobilųjį telefoną gali nemokamai parsisiųsti iš „AppleStore“ arba „GooglePlay“ internetinių parduotuvių.

Kodėl siūlome naudotis „UNI-FORM“ išmaniaja programėle, o ne tiesiogiai susisiekti su policijos pareigūnais? Visų pirma, pildydamas pranešimą per šią išmaniają programėlę, turėsi galimybę nuspręsti, ar pranešimą nori pateikti tik nevyriausybinių organizacijų (šiuo atveju – asociacijos LGL) peržiūrai, ar ir policijai. Jei nuspręsi informuoti ir teisėsaugos struktūras, turėsi nurodyti ir savo kontaktinius duo-

menis (t. y. telefono numerį ir (ar) elektroninio pašto adresą). Šiuo atveju geroji naujiena yra tai, jog apie Tavo pranešimą bus informuota ne tik policija, bet ir nevyriausybė organizacija, kuri vėlesniuose ikiteisminio tyrimo etapuose galės pateikti užklausas dėl Tavo pranešimo baigties. Tokiu būdu taps įmanoma atlikti nuoseklesnę **neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos atvejų stebėseną Lietuvoje**. Visų antra, jei nuspręsi informuoti tik nevyriausybę organizaciją, peržiūrėję ir įvertinę Tavo pranešimo turinį, organizacijos atstovai galės Tau pasiūlyti reikalingą emocinę, psichologinę ar teisinę pagalbą. Jei susidūrei su prieš LGBT asmenis nukreiptu neapykantos nusikaltimu ar neapykantos kalba – **netylėk**. Mes žinome, kaip tai gali būti sunku, ir esame čia tam, kad Tau padėtume.

KO TIKĖTIS IŠ POLICIJOS?

Policija turėtų Tave priimti rimtai. Galiojantys įstatymai aiškiai nurodo, kad neapykantos nusikaltimai prieš LGBT asmenis yra baudžiami, todėl priimti pranešimus apie neapykantos nusikaltimus yra policijos pareiga.

Nepriklausomai nuo to, kokia forma pateiksi pranešimą, pranešdamas apie neapykantos nusikaltimą būtinai pažymėk, kad nori pranešti apie **nusikaltimą, kuriuo buvo siekta išreikšti neapykantą dėl**

seksualinės orientacijos ir (ar) lytinės tapatybės. Jeigu pranešimą teiki žodžiu, stebėk, ar tai bus užfiksuota oficialioje pranešimo formoje.

Labai svarbu, kad pranešime paminėtum, **kodėl Tu asmeniškai manai**, kad buvo padarytas neapykantos nusikaltimas: ar buvo panaudoti homofobiški, bifobiški ar transfobiški įžeidimai? Ar tuo metu Jūs laikėtės už rankų su savo tos pačios lyties partneriu (-e)? Ar tai įvyko tik išėjus iš LGBT susibūrimo vietos? Ar asmenys, padarę nusikaltimą, jau anksčiau prie Tavęs priekabiavo dėl seksualinės orientacijos ir (ar) lytinės tapatybės?

Bendradarbiauk su policija, perduoki visus Tavo paties ar liudininkų užfiksuotus duomenis (užrašus, fotografijas, susijusius daiktus ir kt.). **Atmink – įstatymai ir policija yra Tavo pusėje.**

SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ VERTINIMAS

Atsižvelgiant į aplinkybę, jog galimai nukentėjai nuo neapykantos nusikaltimo, motyvuoto priešišku LGBT asmenims, ikiteisminio tyrimo ir baudžiamojo proceso metu gali turėti specialių poreikių būti apsaugotas. Ikiteisminio tyrimo veiksmus atliekantis pareigūnas ar prokuroras **ne vėliau kaip pirmosios apklausos metu** atliks vertinimą (t. y. užduos Tau ke-

letą papildomų klausimų apie įvykdytą nusikaltimą, apie Tavo individualias aplinkybes ir apie nusikaltimą galimai įvykdžiusį (-ius) asmenį (-is)), siekdamas nustatyti Tavo specialius poreikius.

Vertinimo metu paaiškėjus, kad būtina imtis papildomų priemonių, idant būtum apsaugotas nuo traumuojančio ikiteisminio tyrimo ir baudžiamojo proceso poveikio, Tau gali būti rekomenduojama skirti **specialias apsaugos priemones**:

- neviešą bylos nagrinėjimą teisme;
- lydinčio asmens dalyvavimą;
- tos pačios lyties pareigūno atliekamą apklausą;
- besispecializuojančio pareigūno atliekamą apklausą;
- to paties pareigūno atliekamą pakartotinę apklausą;
- pranešimą apie įtariamojo paleidimą į laisvę ar pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos;
- pranešimą apie įtariamojo suėmimą;
- pranešimą apie teisės aktuose nustatytas galimas apsaugos priemones ir jų skyrimo tvarką;

- apklausą garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis;
- apklausą vaikų apklausoms pritaikytose patalpose;
- apklausą ne daugiau kaip vieną kartą;
- apklausos metu daromą vaizdo ir garso įrašą;
- apklausą nedalyvaujant įtariamajam;
- specialistų dalyvavimą apklausoje ir kt.

Konkrečios **specialios apsaugos priemonės** bus pritaikytos atsižvelgiant į Tavo individualią situaciją ir nusikaltimo, nuo kurio nukentėjai, pobūdį. Jei Tau atrodo, kad tam tikros specialios apsaugos priemonės Tau būtų naudingos siekiant išvengti traumuojančio ikiteisminio tyrimo ir baudžiamojo proceso poveikio, informuok apie tai ikiteisminio tyrimo veiksmus atliekantį pareigūną ar prokurorą. Šios priemonės yra skirtos apsaugoti būtent Tave ir palengvinti galimas pasekmes, nukentėjus nuo prieš LGBT asmenis nukreipto neapykantos nusikaltimo.

Pažymėtina, jog ikiteisminio tyrimo veiksmus atliekantis pareigūnas ar prokuroras, paaiškėjus neįvertintoms aplinkybėms, Tau paprašius arba įpareigojus

teismui gali matyti poreikį papildomai ar pakartotinai įvertinti Tavo **specialius apsaugos poreikius**. Bendradarbiauk su pareigūnais, nes tik tokiu būdu taps įmanoma apsaugoti Tave nuo nepageidaujamo ikiteisminio tyrimo ir baudžiamojo proceso poveikio.

Neapykantos nusikaltimas:

aprašinėjo Tavo automobilį,
nes „žydriems čia ne vieta“.

6. KAS VYKSTA PASKUI: IKITEISMINIS TYRIMAS IR BAUDŽIAMASIS PROCESAS

KAIP VYKSTA IKITEISMINIS TYRIMAS?

Pranešimo policijai ar prokuratūrai pateikimas dar nereiškia, kad ikiteisminis tyrimas bus pradėtas. Sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą policija ar prokuratūra priima įvertinusi Tavo pranešime pateiktą informaciją. Apie tai, ar pagal Tavo pranešimą pradėtas ikiteisminis tyrimas, gausi atskirą pranešimą. Toks pranešimas dažniausiai siunčiamas paštu. Gali informuoti pareigūnus apie tai, koku adresu norėtum gauti pranešimus apie ikiteisminį tyrimą.

Ikiteisminis tyrimas – tai pirmoji baudžiamojo proceso stadija, kurios tikslas yra greitai ir išsamiai nustatyti visas reikšmingas nusikalstamos veikos aplinkybes ir asmenį, galėjusį padaryti nusikalstamą veiką.

Ikiteisminio tyrimo metu apklausiamas įtariamasis asmuo ir liudytojai, renkami kiti reikšmingi duomenys, siekiant iširti nusikalstamos veikos aplinkybes ir nustatyti ją padariusį asmenį. Tyrimo metu prokuroras ar policijos pareigūnas tikriausiai iškvies Tave apklausti kaip liudytoją. Tokiu atveju turėsi eiti į policijos komisariatą ar prokuratūrą ir atsakyti į Tau užduodamus klausimus.

Policijos pareigūnas, prokuroras ar už Tavo bylą atsakingas asmuo turi Tau paaiškinti, kokias teises turi ikiteisminio tyrimo metu ir kaip gali jomis pasinaudoti. Jeigu buvai oficialiai pripažintas nukentėjusiuoju nuo nusikaltimo, gausi tokio nutarimo nuorašą.

Bet kuriuo ikiteisminio tyrimo metu Tu gali kreiptis dėl leidimo susipažinti su bylos medžiaga ar prašyti gauti dokumentų nuorašus ar jų ištraukas. Toks prašymas turi būti adresuojamas Tavo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančiam prokurorui.

Tyrimo metu Tu gali naudotis teisininko pagalba – gali naudotis mokamomis teisininko paslaugomis arba kreiptis dėl nemokamos teisinės pagalbos (žiūrėti: *Naudingi kontaktai*).

KAS VYKSTA PASIBAIGUS IKITEISMINIAM TYRIMUI?

Ikiteisminio tyrimo pabaigoje Tau bus suteikta galimybė susipažinti su iki tol surinkta bylos medžiaga. Po to ikiteisminio tyrimo pareigūnas perduos bylą prokurorui, kad šis priimtų sprendimą dėl tolesnės bylos eigos. Jeigu prokuroras manys, kad yra surinkta pakankamai kaltinimą patvirtinančių duomenų, jis perduos bylą teismui. Kitu atveju, prokuroras nutrauks bylą arba grąžins ją papildomam tyrimui.

Tau tikriausiai neberekės liudyti teisme. Jeigu Tau visgi reikėtų duoti parodymus teisme, apie tai būsi atitinkamai informuotas.

Teismo posėdžiai vyksta viešai, tačiau tam tikrais atvejais, siekiant apsaugoti žmogaus asmeninio ar šeimos gyvenimo privatumą, motyvuota teismo nutartimi teismo posėdis gali būti uždaras.

Galiausiai, teismas nuspręs, ar kaltinamas asmuo yra kaltas padaręs nusikaltimą. Teismo sprendimas yra pagrįstas tuo, ar surinkta pakankamai kaltinamo asmens kaltę pagrindžiančių įrodymų.

Neapykantos nusikaltimas:

Tave persekiojo,
skambinėjo ar el. paštu
rašinėjo jžeidžiančio
turinio žinutes.

7. TAVO TEISĖS • BAUDŽIAMOJO PROCESO METU

Remiantis Europos Sąjungos (ES) **direktyva 2012/29/ES**, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimo aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai bei Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksu, Tu turi tam tikras teises, kylančias dėl būtinybės dalyvauti baudžiamajame procese. Šios teisės ir naudojimosi jomis tvarka detaliai aprašomi „*Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priede*“, patvirtintame Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro įsakymu. Čia pateikiama trumpa Tavo teisių baudžiamojo proceso metu apžvalga, kuri Tau bus aktuali kaip galimai nuo neapykantos nusikaltimo dėl seksualinės orientacijos ir (ar) lytinės tapatybės nukentėjusiam asmeniui.

- **Teisė gauti informaciją apie procedūras, susijusias su skundo dėl nusikalstamos veiklos pateikimu, ir nukentėjusiojo vaidmenį tokiose procedūrose.** Fizinis asmuo, nukentėjęs nuo nusikalstamos veikos, turi teisę žodžiu ar raštu kreiptis į ikiteisminio ty-

rimo įstaigą ar prokurorą su prašymu pradėti ikiteisminį tyrimą. Ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui.

- **Teisė dalyvauti vertinant specialius apsaugos poreikius ir gauti specialias apsaugos priemones.** Ikiteisminio tyrimo veiksmus atliekantis pareigūnas ar prokuroras ne vėliau kaip pirmosios nukentėjusiojo apklausos metu atlieka vertinimą ir nustato nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, kurie taikomi siekiant sumažinti baudžiamojo proceso ar kitą traumuojantį poveikį. Jei nukentėjai nuo neapykantos nusikaltimo dėl savo seksualinės orientacijos ir (ar) lytinės tapatybės, pareigūnai privalo atsižvelgti į Tavo specialius poreikius.
- **Teisė susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ikiteisminio tyrimo metu ir teisme.** Nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu bet kuriuo momentu turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo duomenimis, taip pat susipažinimo metu daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus. Rašytinis prašymas pateikiamas prokurorui.

- **Teisė turėti lydintį asmenį.** Nukentėjusįjį baudžiamojo proceso metu gali lydėti jo pasirinktas asmuo. Šis asmuo gali būti Tavo šeimos narys, draugas, pažįstamas, LGBT organizacijos atstovas ir pan.
- **Teisė gauti apsaugą.** Nukentėjusysis turi teisę prašyti prokurorą ar ikiteisminio tyrimo pareigūną taikyti anonimiškumą ar dalinį anonimiškumą, jeigu nukentėjusiojo duomenų atskleidimas gali turėti neigiamų padarinių jo, jo šeimos narių ar artimų giminaičių teisėms ir teisėtiems interesams. Jei nukentėjai nuo neapykantos nusikaltimo dėl savo seksualinės orientacijos ir (ar) lytinės tapatybės, su tuo susijusių privataus gyvenimo aplinkybių atskleidimas gali tapti svarbia aplinkybe grindžiant anonimiškumo reikalavimą.
- **Teisė gauti teisinę pagalbą.** Nukentėjusiojo teisė gauti pirminę ir antrinę teisinę pagalbą įtvirtinta Lietuvos Respublikos *valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme*, nustatančiame tokios pagalbos gavimo sąlygas ir tvarką. Gauti pirminę nemokamą valandos trukmės teisinę konsultaciją turi visi Lietuvos Respublikos ir ES šalių

piliečiai, taip pat kiti Lietuvoje ir ES teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys. Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą – kvalifikuoto advokato atstovavimą ikiteisminiame ir teisminiame procese – turi nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje. Teisės gauti antrinę teisinę pagalbą baudžiamojo proceso metu įgyvendinimas priklauso nuo nukentėjusiojo turto ir pajamų lygio (www.teisinepagalba.lt).

- **Teisė į nusikalstama veikla padarytos žalos atlyginimą.** Nukentėjusysis, dėl nusikalstamos veikos patyręs turtinės ar neturtinės žalos, turi teisę gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą, o įstatymų numatytais atvejais – ir kompensaciją iš Nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų asmenų fondo. Nukentėjusysis turi teisę baudžiamajame procese pareikšti įtariamajam ar kaltinamajam civilinį ieškinį. Teismas jį nagrinėja kartu su baudžiamąja byla. Civilinis ieškinys pareiškiamas paduodant ieškinį ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui bet kuriuo proceso metu, tačiau ne vėliau kaip iki įrodymų tyrimo teisme pradžios.

- **Teisė gauti kompensaciją už išlaidas, patirtas dėl dalyvavimo baudžiamajame procese.** Nukentėjusiesiems, šaukiamiems pas ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūną, prokurorą ar teisėją ir gyvenantiems ne iškvietimo vietoje, kompensuojamos kelionės iš gyvenamosios vietos į iškvietimo vietą ir atgal išlaidos, gyvenamosios patalpos nuomos išlaidos, taip pat mokami dienpinigiai. Nukentėjusiajam kompensuojamas darbo užmokestis arba apmokama už atitraukimą nuo jo įprastinio užsiėmimo proporcingai laikui, kurį jis sugaišo atvykdamas pas ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūną, prokurorą ar teisėją.

Pažymėtina, jog Tau, kaip asmeniui, galimai nukentėjusiam nuo neapykantos nusikaltimo dėl seksualinės orientacijos ir (ar) lytinės tapatybės, *Baudžiamojo proceso kodekse* numatytos teisės turi būti išaiškintos pirminės apklausos metu. Supažindinęs Tave su Tavo teisėmis baudžiamojo proceso metu, pareigūnas Tau pateiks pasirašyti *Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolą*. Protokolą pasirašyk tik tada, kai nebeturėsi jokių papildomų klausimų ar neaiškumų dėl Tau išaiškintų teisių.

8. KĄ DARYTI, JEI • NENORI PRANEŠTI POLICIJAI?

Nepriklausomai nuo to, ar apie neapykantos nusikaltimą, nuo kurio nukentėjai ar kurio liudininkas esi, praneši policijai, apie šį nusikaltimą visada gali pranešti vietinei LGBT organizacijai. Lietuvoje gali pasinaudoti elektronine pranešimo platforma www.uni-form.eu arba parsisiųsti išmaniają „**UNI-FORM**“ programėlę (nemokamai prieinama tiek „App Store“, tiek „Google-Play“ svetainėse).

Pranešimą tiek internetinės platformos, tiek išmaniosios programėlės pagalba gali pateikti anonimiškai, o išankstinė registracija (t. y. „vartotojo“ sukūrimas) tam nėra būtina. Taigi tavo vardas, adresas ar bet kokie kiti asmens duomenys (įskaitant ir IP adresą) nebus renkami. Pranešimą perduosime policijai tik tuo atveju, **jei to pageidausi**. Tavo pranešimas neleis Tavo patirčiai likti nepastebėtai. Surinktus duomenis reguliariai analizuojame, pagal juos rengiame ataskaitas ir naudojame jas savo advokacijos darbe, siekiant saugesnės aplinkos visiems kūrimo.

Su mūsų organizacija gali susisiekti ir
el. paštu office@gay.lt
bei telefonu (8 5) 261 0314.

Atsižvelgiant į konkrečią situaciją, galimai
nukreipsime Tave ten, kur Tau bus suteikta
profesionali pagalba.

Atmink, kad pranešimas mums nėra alternatyva pranešimui policijai. Jei Tau iškilusi reali grėsmė ar pavojus – skubiais atvejais visuomet skambink bendruoju pagalbos telefonu 112.

9. NAUDINGI KONTAKTAI

**ORGANIZACIJOS, TEIKIANČIOS NEMOKAMĄ
TEISINĘ IR KITOKIĄ PAGALBĄ BEI
INFORMACIJĄ**

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba

Odminių g. 3, Vilnius

Tarnyba turi skyrius Kaune, Klaipėdoje,

Šiauliuose ir Panevėžyje

Tel.: (8 700) 00 211

El. paštas: teisinepagalba@vgtpt.lt

vilnius.teisinepagalba.lt

Paramos aukoms iniciatyva

Jogailos g. 16, Vilnius

Tel.: (8 611) 90108

El. paštas: paramaaukoms@vilias.lt

Skype: parama.aukoms

www.vilias.lt

Vilniaus universiteto Teisės klinika

Vilniaus g. 25, Vilnius

Tel.: (8 5) 231 28 00, (8 5) 231 28 01,
(8 5) 231 34 11

www.teisesklinika.lt

El. paštas: teises.klinika@tf.vu.lt

Mykolo Romerio universiteto Teisinės pagalbos centras

Interesantai priimami Šv. Kryžiaus namuose,
Daukanto a. 1, Vilnius

Tel.: (8 5) 269 10 14, (8 5) 271 47 31

www.mruni.eu

Nacionalinė LGBT* teisių organizacija LGL

Pylimo g. 21, Vilnius

Tel.: (8 5) 261 03 14

www.lgl.lt

El. paštas: office@gay.lt

Tolerantiško jaunimo asociacija

A. Jakšto 9-133, Vilnius

Tel.: (8 5) 261 84 83

www.tja.lt

El. paštas: info@tja.lt

Žmogaus teisių stebėjimo institutas

Didžioji g. 5, Vilnius

Tel.: (8 5) 231 46 76

www.hrmi.lt

El. paštas: hrmi@hrmi.lt

Lietuvos žmogaus teisių centras

Smetonos g. 5, 311 kab., 3 aukštas, Vilnius

Tel.: (8 5) 262 88 58

www.manoteises.lt

El. paštas: info@lchr.lt

Daugiau informacijos apie įvairias organizacijas, teikiančias socialines psichologines paslaugas ir pagalbą Lietuvoje ir už jos ribų, galite rasti adresu www.jaunimolinija.lt/lt/infobankas.

PSICHOLOGINĖS PAGALBOS IR PARAMOS TELEFONAI

Jaunimo linija

(emocinė parama telefonu ir internetu)

Tel.: 8 800 28888 (visą parą)

www.jaunimolinija.lt

Vilties linija

(psichologinė pagalba suaugusiems)

Tel.: 116 123 (visą parą)

www.kpsc.lt/lt/vilties-linija

Pagalbos moterims linija

Tel.: 8 800 66366 (visa parą)

„Linija doverija“

(pagalba teikiama rusų kalba)

Tel.: 8 800 77277 (I-V 16.00-20.00 val.)

Panevėžio paguodos telefonas

Tel.: (8 45) 500965 (I-V 20.00-8.00 val.)

www.lgbthatecrime.eu

www.lgl.lt

www.facebook.com/lgl.lt

Išleido asociacija LGL

www.atviri.lt

www.lgl.lt

www.facebook.com/lgl.lt

Informacija, pateikiama šiame leidinyje, yra rekomendacinio pobūdžio.

ISBN 978-609-420-604-7

© Lietuvos gėjų lyga, 2018

ŠIAME LEIDINYJE SUŽINOSI:

- kaip atpažinti prieš LGBT žmones nukreiptus neapykantos nusikaltimus?
- kaip pranešti apie homofobinius, bifobinius ir transfobinius incidentus?
- kodėl verta apie tai pranešti?
- kokias teises turi, jei nukentėjai nuo tokio nusikaltimo?

Tikimės, kad šios žinios padės Tau įgauti pasitikėjimo savimi ir pasiryžti netylėti – neapykantos nusikaltimai prieš LGBT žmones yra nusikaltimai ir su jais privalo būti kovojama.

www.lgbthatecrime.eu

www.lgl.lt

www.facebook.com/lgl.lt

ISBN 978-609-420-604-7

9 786094 206047